

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1918 kl. 3 e. m.

*Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 13
i anledning av väckt motion angående skrifvelse till
Konungen med begäran om utredning beträffande statens
medverkan till pensionering af kvalificerad arbetskraft vid
enskilda sociala anstalter.*

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 112, har herr *von Koch* hemställt, att riksdagen ville besluta hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån staten bör kunna medverka till en tillfredsställande pensionering av den kvalificerade arbetskraften vid enskilda sociala anstalter.

Motionen.

I motiveringen till detta yrkande framhåller motionären bl. a., att såsom grundprincip för utredningen bör gälla, att såväl arbetsgifvaren, således de enskilda sociala institutionerna, som de där anställda bidraga till pensioneringen, och att statens tillskott bestämmes efter de förstnämndas bidrag, samt att utredningen även må omfatta, vilka sociala företag, som böra komma i fråga, och vilka kompetensfordringar beträffande utbildning, tjänstgöringstid m. m., som måste krävas av personalen för åtnjutande av statsbidrag till pensioneringen.

Utskottet har inhämtat yttrande i frågan från kungl. pensionsstyrelsen och styrelsen för centralförbundet för socialt arbete, vilkas utlåtanden här återgivas som bilagor, samt från kungl. socialstyrelsen, vilken tillstyrker, att den i motionen ifrågasatta utredningen må komma till stånd. Såsom motiv för denna sin tillstyrkan anför styrelsen:

Utskottet.

Socialstyrel-
sens yttrande.

»Att genom en ordnad pensionering trygga den ganska talrika personal, som är anställd vid de anstalter av varjehanda slag, som avses i förevarande motion, är en uppgift, som bör anses åligga närmast dessa anstalter själva. Men då det här gäller institutioner, som otvivelaktigt fylla viktiga sociala uppgifter, vilka, därest de icke blivit av enskilda upptagna, måst i större eller mindre utsträckning omhänderhavas av det allmänna, synas dock goda skäl tala för, att äfven staten, eventuellt i förening med kommunerna, åtminstone med avseende på anstalter med mera framträdande allmännyttig karaktär, bidrager till lösningen av pensionsfrågan. Huruvida härvid en enhetlig lösning kan eftersträvas, eller om icke snarare med hänsyn till ifrågavarande anstalters skiftande karaktär pensionsfrågan bör lösas efter olika grunder för olika grupper av anställda, är givetvis icke möjligt att utan föregående utredning bedöma.

För frågans lösning synas i övrigt olika vägar erbjuda sig. En utväg vore sålunda, att försäkringen ägde rum enligt bestämmelserna om frivillig försäkring i lagen om allmän pensionsförsäkring. Särskilt efter den ändring, som hithörande bestämmelser undergingo under nästlidet år, synes detta alternativ i första hand böra ifrågasättas, försåvitt nämligen icke avsikten varit att söka bereda pension jämväl för vederbörande befattningshavares änkor och efterlevande barn.

Ett annat alternativ vore, att det för ändamålet bildades en eller flera fristående pensionskassor, vilka registrerades som understödsföreningar enligt lagen den 29 juni 1912 och därefter tilldelades ett visst bidrag av statsmedel.

Slutligen finnes även den möjligheten, att tillträde för denna personal beredes i en redan förut bestående, offentlig eller enskild pensionskassa. Styrelsen vill i detta senare hänseende erinra om den av inom kungl. finansdepartementet tillkallade sakkunnige verkställda utredningen angående det statsunderstödda pensionsväsendets centralisering. I det av dessa sakkunnige den 15 januari 1916 avgivna betänkandet har nämligen föreslagits inrättandet av en statens anstalt för tjänstemannapensionering. Därest detta förslag skulle komma att genomföras, kunde det möjligen ifrågasättas, huruvida icke för i motionen berörda personer skulle kunna beredas tillfälle att såsom särskild riskgrupp upptagas i nämnda centrala statsanstalt.»

Utskottets
yttrande.

Det synes utskottet uppenbart, att ifrågavarande sociala institutioner, som i stor utsträckning upprätthållas genom enskild välgörenhet med vissa begränsade bidrag från stat, landsting och kommuner, i vår tid alltmåra visa sig fylla ett allmänt behof och utöva en samhällsgagnelig verksamhet

till främjande af syften, vilka dem förutan det måste ankomma på stat och kommuner att ensamma ekonomiskt tillgodose. Det bör därför ligga i det allmännas eget välförstådda intresse att gifva dessa af människovänliga och ideella motiv framkomna och till stor del genom enskilda uppoffringar, donationer och sammanskott alltjämt underhållna sociala anstalter den uppmuntran och det stöd, som de förtjäna. Härpå kan deras tryggade fortbestånd komma att bero.

Den form för sådant understöd från särskilt statens sida, varom motionären anser en utredning önskvärd, finner utskottet synnerligen beaktansvärd. Det gäller att åt dessa institutioner tillförsäkra och bibehålla dugande och intresserade arbetskrafter, därigenom att hos dem anställd personal med utsikt till pensionering för sin ålderdom kunde motse denna utan ängslan över att råka i ett nödläge, när dessa den sociala omvårdnadens arbetare icke längre förmå fullfölja den livsuppgift, varåt de ägnat sig, ofta med varmt självuppoffrande nit.

Det måste emellertid bestämt fasthållas, att sådant statens understöd icke får betraktas såsom ett första steg till dessa anstalters övergång till statsinstitutioner, vilket ur flere synpunkter icke vore tillrädligt.

Av den förberedande undersökning rörande ifrågavarande pensionsärende, som av pensionsstyrelsen verkstälts, och vartill utskottet hänvisar, framgår, att sådan pensionering skulle på ett ändamålsenligt sätt kunna ske genom anlåtande av den frivilliga pensionsförsäkringen, sådan denna nu omlagts genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 31 december 1917.

En utredning i motionens syfte bör, såsom nämnda styrelse framhåller, avse i vilken omfattning bidrag till pensioneringen kan påräknas från den anställda själv och hans arbetsgivare samt huruvida och i vilken mån bidrag från det allmännas sida kan för vissa fall finnas erforderligt och påkallat. Det torde i första hand bliva den blivande utredningens uppgift att uppätta en nu icke förefintlig översikt av vederbörande befattningshavares ålder och anställningstid för att kunna beräkna kostnaden för den ifrågasatta pensioneringen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet i anledning av den i ärendet väckta motionen hemställa,

att första kammaren för sin del ville besluta en riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning, huruvida och i vad mån staten bör med-

verka till pensionering av den kvalificerade arbetskraften
vid enskilda sociala anstalter.

Stockholm den 19 april 1918.

På utskottets vägnar:

LUDVIG DANSTRÖM.

Närvarande vid ärendets slutbehandling inom utskottet: herrar Nylander,* Danström,
von Koch, Larson, Ström, Permansson och Welander.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets slutjustering.

Reservation

av herr *Ström* mot viss del av motiveringen.

Bilaga 1.

Till Konungen.

Med anledning av riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskotts skrivelse den 5 februari 1918 har Eders Kungl. Maj:t den 8 i samma månad anbefallt pensionsstyrelsen att inkomma med yttrande över en inom kammaren väckt motion, nr 112, om utredning beträffande statens medverkan till pensionering av *kvalificerad arbetskraft* vid enskilda sociala anstalter. Till fullgörande härav får pensionsstyrelsen anföra följande.

Sedan motionären motiverat sitt förslag bland annat därmed, att många av de ifrågavarande företagen tillgodose intressen, som närmast äro att anse som statens och att, om dessa företag ej funnes, det i många fall bleve staten själv, som nödgades fylla behovet av liknande arbete, uttalar han, att sättet för statens medverkan till en tillfredsställande pensionering av de sociala arbetarne bäst torde framgå av en utredning i frågan. För målets vinnande påpekas först möjligheten av anslutning till någon redan nu existerande, av staten understödd pensionskassa, varvid statens bidrag i viss utsträckning borde bestämmas efter arbetsgivarens och den anställdes eget bidrag till pensioneringen. Emellertid ifrågasätter motionären även, om ej den frivilliga allmänna pensionsförsäkringen kunde lämpa sig för här berörda syfte och frågan härom möjligen behandlas i samband med den av 1917 års riksdag begärda utredningen, huruvida och i vad mån staten måtte kunna, med anlitan av den frivilliga pensioneringen, bidra till pensionering av den vid statens verk sysselsatta arbetspersonal, för vilken icke i särskild ordning sörjts för pension genom statens försorg. Emellertid borde för en utredning af de berörda förhållandena icke allt för snäva gränser uppdragas, utan olika vägar lämnas öppna att prövas, på det den för alla parter lyckligaste lösningen måtte kunna ernås.

Under hänvisning till en motionen bilagd undersökning rörande de i socialt arbete anställdas löne- och pensionsförhållanden, vilken företagits av Centralförbundet för socialt arbete, framhåller motionären, att av 3,084 anställda personer ej mindre än 80 % vore i fullständig saknad av pension, att 10 % »möjligen» hade att förvänta något slags pension, att 8,3 % beretts pension från annan institution samt att allenast 1,7 % utlovats pension av institutionens egna medel.

För att söka lämna en, om än ganska svävande, föreställning om kostnaden för den ifrågasatta pensioneringen har inom pensionsstyrelsen gjorts en sammanställning av de löneuppgifter, vilka finnas samlade i det till styrelsens förfogande ställda materialet till nyssnämnda, av Centralförbundet för socialt arbete verkställda undersökning.

Materialet omfattar 498 anstalter, indelade i följande 7 grupper:

1. Barnvårdsanstalter.
2. Abnormanstalter.
3. Skydds- och uppfostringsanstalter.
4. Alderdomshem.
5. Hem (rekreationshem m. m.)
6. Sjukvårdsanstalter.
7. Diverse sociala institutioner.

Varje sådan grupp beteckas i det följande med sitt nummer.

I fråga om personalen omfattar materialet, för de fall då tillfredsställande löneuppgifter lämnats, 564 föreståndare, 467 lärare, 1,080 biträden och 895 annan personal, tillsammans 3,006 personer, därav med mera fast anställning 538 föreståndare, 326 lärare, 957 biträden och 765 annan personal, tillsammans 2,586 personer.

Enär enligt motionärens förslag utredningen endast skulle avse den kvalificerade arbetskraften, hvilken hufvudsakligen torde utgöras av föreståndare och lärare, samt endast för de mera fast anställda pensionsrätt torde ifrågasättas, meddelas i det följande endast uppgifter för sådana föreståndare och lärare, som ansetts hava fastare anställning. Härmed vill dock styrelsen icke hava sagt, att icke annan fast anställd kvalificerad personal förefinnes, som kan ifrågasättas till delaktighet i den föreslagna pensioneringen.

Bland de mera fast anställda föreståndarne och lärarne åtnjuta resp. 41 och 30 ingen kontant lön. Om dessa tänkas icke ifrågakomma till pensionering, återstå sålunda 497 föreståndare och 296 lärare eller tillsammans 793 personer.

De föreliggande löneuppgifterna avse kontant lön (l), fri bostad (b), fri värme (v), och fri kost (k).

För att kunna bestämma en skälig pension för de olika löneformerna är det nödvändigt, att göra något slags uppskattning av naturaförmånerna. Härvid hava lagts till grund de år 1911 utfärdade allmänna villkor och bestämmelser för tillämpning af Stockholms stads lönestat. Dessa bestämmelser innehålla i förevarande avseende i huvudsak följande:

»Där åt tjänst innehavare anvisas bostad eller bostad med nödigt bränsle eller värme, detta sista till art och mängd eller mått, som af vederbörande myndighet bestämmes, sker härför afdrag i lönen, i förra fallet med $\frac{1}{6}$ och i senare fallet med $\frac{1}{5}$ av lägsta avlöningsbeloppet, dock icke utöver 1,500 kr. — — — — —

Åtnjuter tjänst innehavare fri kost, avdragas härför å lönen 25 kronor för månad, dock ej för tid, varunder tjänst innehavaren i anseende till semester eller inom eljest beviljad tjänstledighet icke begagnar sig af förmånen.»

Med tillämpning av dessa bestämmelser hava följande resultat för de olika löneformerna erhållits.

Föreståndare.

Löneform	Antal	L ö n e s u m m a		M e d e l l ö n	
		kontant Kr.	beräknad Kr.	kontant Kr.	beräknad Kr.
l, b, v, k	311	207,889	376,486	668	1,211
l, —, v, k	1	300	621	300	621
l, b, —, k	5	4,570	7,284	914	1,457
l, —, —, k	25	20,575	28,075	823	1,123
l, b, v, —	47	66,154	82,693	1,408	1,759
l, b, —, —	9	8,050	9,660	894	1,073
l, —, —, —	99	130,707	130,707	1,320	1,320
Samtliga	497	438,245	635,526	882	1,279

Lärare.

Löneform	Antal	L ö n e s u m m a		M e d e l l ö n	
		kontant Kr.	beräknad Kr.	kontant Kr.	beräknad Kr.
l, b, v, k	140	86,801	161,001	620	1,150
l, —, v, k	1	720	1,055	720	1,055
l, b, —, k	7	7,420	11,424	1,060	1,632
l, —, —, k	27	20,900	29,000	774	1,074
l, b, v, —	23	27,902	34,878	1,213	1,516
l, b, —, —	1	1,000	1,200	1,000	1,200
l, —, —, —	97	63,971	63,971	659	659
Samtliga	296	208,714	302,529	705	1,022

Med uppdelning på de 7 olika slagen av anstalter bliva lönerna följande.

Föreståndare.

G r u p p	Antal	L ö n e s u m m a		M e d e l l ö n	
		kontant Kr.	beräknad Kr.	kontant Kr.	beräknad Kr.
1	277	189,020	292,188	682	1,055
2	29	29,795	44,694	1,027	1,541
3	49	61,140	87,716	1,248	1,790
4	37	29,080	45,785	786	1,237
5	15	12,340	18,850	823	1,257
6	43	41,130	64,113	957	1,491
7	47	75,740	82,180	1,611	1,749
Samtliga	497	438,245	635,526	882	1,279

Lärare.

Grupp	Antal	Lönsumma		Medellön	
		kontant Kr.	beräknad Kr.	kontant Kr.	beräknad Kr.
1	127	69,216	93,573	545	737
2	120	101,993	149,000	850	1,242
5	21	12,220	22,075	582	1,051
4	2	1,300	2,375	650	1,188
5	0	—	—	—	—
6	6	3,780	6,600	630	1,100
7	20	20,205	28,906	1,010	1,445
Samtliga	296	208,714	302,529	705	1,022

För föreståndare och lärare tillsammans erhåller man följande resultat.

Antal	Lönsumma		Medellön	
	kontant Kr.	beräknad Kr.	kontant Kr.	beräknad Kr.
793	646,959	938,055	816	1,183

Den gjorda beräkningen gör naturligtvis icke anspråk på att lämpligen böra läggas till grund för landet i dess helhet, men torde dock kunna fylla sitt ändamål att lämna en ungefärlig föreställning om avlöningsförhållandena vid de enskilda sociala anstalterna.

Om pensionen, i likhet med vad som gäller för en del av statens tjänstemän, efter tillräckligt lång tjänstetid skulle utgå med $\frac{2}{3}$ av den beräknade avlöningen, bleve i medeltal beloppet av hel pension för föreståndare 853 och för lärare 681 kronor samt för föreståndare och lärare tillsammans 789 kronor, förutsatt att vid pensionsåldern löneförhållandena voro oförändrade.

Då motionären, såsom nämnts, ifrågasatt möjligheten av den frivilliga allmänna pensionsförsäkringens anlåtande för frågans lösning, meddelas i det följande en del beräkningar över förhållandet mellan pensionsavgifter och pensionsbelopp vid denna försäkring. Dessa beräkningar grunda sig på de i Svensk författningssamling år 1918 nr 49 intagna tarifferna 3, 4, 5 och 6, vilka avse grupp-försäkring med pensionsrätt senast vid fyllda resp. 55, 60, 65 och 67 år och angiva det mot *en* kronas avgift, erlagd vid viss ålder, svarande pensionsbeloppet.

Exempel på de årliga avgifter, som för olika inträdesåldrar erfordras för att vid uppnådd pensionsålder åstadkomma en pension å 1,000 kronor, lämnas i följande sammanställning.

Frivillig gruppförsäkring. Erforderliga årliga avgifter, ökade med kronor 3.75, för ålderspension å 1,000 kronor.

Uppnådd ålder det kalenderår, då avgiften börjar erläggas (inträdesålder) år	Man				Kvinna			
	Tariff				Tariff			
	3 kr.	4 kr.	5 kr.	6 kr.	3 kr.	4 kr.	5 kr.	6 kr.
20.....	159.24	108.81	78.55	70.77	179.21	132.10	102.99	95.60
22.....	—	—	—	77.76	—	—	—	104.17
25.....	212.31	142.05	100.40	89.77	235.29	169.20	128.70	118.84
27.....	—	—	—	99.01	—	—	—	129.03
30.....	289.02	187.97	129.70	115.07	316.46	219.30	162.07	147.28
32.....	—	—	—	127.89	—	—	—	161.29
35.....	409.84	255.10	170.36	149.25	442.48	291.55	207.47	185.53
37.....	—	—	—	166.39	—	—	—	204.50
40.....	617.28	361.01	229.36	197.24	657.89	403.23	271.74	238.10
42.....	—	—	—	222.22	—	—	—	265.25
45.....	1,041.67	540.54	221.54	268.82	1,098.90	591.72	369.00	314.47
47.....	—	—	—	307.69	—	—	—	355.87
50.....	—	909.00	478.47	383.14	—	970.87	534.76	436.68
52.....	—	—	—	450.45	—	—	—	507.61
55.....	—	—	800.00	595.24	—	—	869.57	657.89
57.....	—	—	—	740.74	—	—	—	806.45

På grund av bestämmelsen i 34 § av pensionsförsäkringslagen, att pensionsbeloppet ökas genom bidrag av statsmedel sålunda, att varje del därav, som motsvarar under ett kalenderår erlagda avgifter intill sammanlagt 30 kronor, höjes med $\frac{1}{8}$, erfordras i själva verket endast avgifter, som äro $\frac{1}{8}$ av 30 kronor, d. v. s. kronor 3.75, mindre än de ovan angivna. För att finna de årliga avgifter, som svara mot annat pensionsbelopp än 1,000 kronor, har man att iakttaga att avgifterna utan hänsyn till statsbidrag stiga eller sjunka i proportion till pensionsbeloppets höjning eller sänkning, varefter de minskas med kronor 3.75, för så vitt icke den årliga avgiften blir mindre än kronor 33.75, i vilket fall den minskas med $\frac{1}{9}$ av sitt belopp. Vidare bör iakttagas, att avgiften alltid skall erläggas i hela kronor.

Inträder invaliditet, innan pensionsåldern uppnås, utgår en mindre pension, vars storlek är beroende av de avgifter, som dessförinnan erlagts.

Under förutsättning att för erhållande av hel ålderspension skulle erfordras, att avgifter erlagts i 25 år för pension enligt tariff 3, i 30 år för pension enligt tariff 4 och i 35 år för pension enligt tariff 5 eller 6 och att ålderspensionens storlek skulle vara proportionell mot den tid, som vid avgiftsbetalningens början återstår till pensionsåldern, skulle de erforderliga årliga avgifterna, ökade med kronor 3.75, bliva de i följande tabell angivna, därest hel ålderspension sattes till 1,000 kronor.

Inträdesålder år	Man				Kvinna			
	Tariff				Tariff			
	3 kr.	4 kr.	5 kr.	6 kr.	3 kr.	4 kr.	5 kr.	6 kr.
20.....	159.24	108.81	78.55	70.77	179.21	132.10	102.99	95.60
22.....				77.76				104.17
25.....	212.81	142.05	100.40	89.77	235.29	169.20	128.70	118.84
27.....				99.01				129.03
30.....	289.02	187.97	129.70	115.07	316.46	219.30	162.07	147.28
32.....				127.89				161.29
35.....	327.87	212.58	146.02	136.46	353.98	242.95	177.83	169.63
37.....				142.62				175.29
40.....	370.87	240.68	163.83	152.16	394.74	268.82	194.10	183.68
42.....				158.73				189.47
45.....	416.67	270.27	183.74	168.97	439.56	295.86	210.86	197.66
47.....				175.82				203.85
50.....	—	303.03	205.06	186.10	—	323.62	229.18	212.10
52.....				193.05				217.55
55.....	—	—	228.57	204.08	—	—	248.45	225.57
57.....				211.64				230.41

Skulle för de vid försäkringens genomförande redan anställda pensionsbeloppet bero av tjänstgöringstiden vid uppnådd pensionsålder i stället för av den tid, under vilken avgifter erlagts, bleve för pensionsåldrarna 60 och 67 år pensionsbeloppen de, som angivas i sista raderna av följande fyra tabeller, samt avgifterna de därovan angivna.

Frivillig gruppförsäkring. Erforderliga årliga avgifter, ökade med kronor 3:75, för pension, som vid 60 års ålder utgår med de i sista raden angivna beloppen.

Inträdesålder år	M a n					
	A n s t ä l l n i n g s å l d e r					
	25 år Kr.	30 år Kr.	35 år Kr.	40 år Kr.	45 år Kr.	50 år Kr.
25.....	142.05					
30.....	187.97	187.97				
35.....		255.10	212.58			
40.....	361.01	361.01	300.84	240.68		
45.....	540.54	540.54	450.45	360.86	270.27	
50.....	909.09	909.09	757.57	606.06	454.55	303.03
Pensions- belopp, kr.	1,000	1,000	833.33	666.67	500.00	333.33

Inträdesålder	K v i n n a					
	A n s t ä l l n i n g s å l d e r					
	25 år Kr.	30 år Kr.	35 år Kr.	40 år Kr.	45 år Kr.	50 år Kr.
25	169.20					
30	219.30	219.30				
35	291.55	291.55	242.95			
40	403.23	403.23	336.02	268.82		
45	591.72	591.72	493.09	394.48	295.86	
50	970.87	970.87	809.06	647.25	485.44	323.62
Pensions- belopp, kr.	1,000	1,000	833.33	666.67	500.00	333.33

Frivillig gruppförsäkring. Erforderliga årliga avgifter, ökade med kronor 3:75, för pension, som vid 67 års ålder utgår med de i sist i raden angivna beloppen.

Inträdesålder	M a n						
	A n s t ä l l n i n g s å l d e r						
	25 år Kr.	30 år Kr.	35 år Kr.	40 år Kr.	45 år Kr.	50 år Kr.	55 år Kr.
25	89.77						
30	115.07	115.07					
35	149.25	149.25	136.46				
40	197.24	197.24	180.83	152.16			
45	268.82	268.82	245.78	207.37	168.97		
50	383.14	383.14	350.30	295.57	240.83	186.10	
55	595.24	595.24	544.22	459.18	374.15	289.11	204.08
60	1,123.60	1,123.60	1,027.30	866.78	706.26	545.74	385.24
Pensions- belopp, kr.	1,000	1,000	914.29	771.43	628.57	485.71	342.86

Inträdesålder	K v i n n a						
	A n s t ä l l n i n g s å l d e r						
	25 år Kr.	30 år Kr.	35 år Kr.	40 år Kr.	45 år Kr.	50 år Kr.	55 år Kr.
25	118.34						
30	147.28	147.28					
35	185.53	185.53	169.63				
40	238.10	238.10	217.69	183.68			
45	314.47	314.47	287.60	242.59	197.66		
50	436.68	436.68	399.25	336.87	274.48	212.10	
55	657.89	657.89	601.51	507.53	413.53	319.55	225.57
60	1,190.48	1,190.48	1,088.44	918.38	748.30	578.23	408.17
Pensions- belopp, kr.	1,000	1,000	914.29	771.43	628.57	485.71	342.86

I händelse att invaliditet inträder före uppnådd pensionsålder, kommer pensionen att utgå med mindre belopp än de i sista raden av närmast ovanstående fyra tabeller angivna. Om exempelvis en 30-årig person betalar årliga avgifter, som motsvara en pension från 60 års ålder å 1,000 kronor, eller en 32-årig person avgifter, motsvarande pension å 1,000 kronor från 67 års ålder, blir invaliditetspensionen vid tillämpning av de karensbestämmelser, som äro fogade till ofvannämnda fyra tariffer i Svensk författningssamling, reducerade till nedan angifna belopp.

Högsta pensionsålder 60 år			Högsta pensionsålder 67 år		
Ålder vid invaliditetspensionens början år	Inträdesålder 30 år		Ålder vid invaliditetspensionens början år	Inträdesålder 32 år	
	Man Kr.	Kvinna Kr.		Man Kr.	Kvinna Kr.
35.....	161.65	162.27	37.....	141.89	141.94
40.....	406.01	394.73	42.....	357.95	340.32
45.....	603.38	587.72	47.....	536.30	509.68
50.....	763.16	750.00	52.....	682.80	656.45
55.....	892.86	885.96	57.....	806.37	783.87
			62.....	909.56	896.77

Skulle enligt särskilt avtal med pensionsstyrelsen karensbestämmelserna icke komma till tillämpning, bleve de motsvarande pensionsbeloppen i stället följande.

Högsta pensionsålder 60 år			Högsta pensionsålder 67 år		
Ålder vid invaliditetspensionens början år	Inträdesålder 30 år		Ålder vid invaliditetspensionens början år	Inträdesålder 32 år	
	Man Kr.	Kvinna Kr.		Man Kr.	Kvinna Kr.
35.....	263.16	247.81	37.....	234.89	211.29
40.....	479.32	456.14	42.....	426.75	391.94
45.....	652.26	629.39	47.....	585.99	546.77
50.....	793.23	774.12	52.....	717.20	682.26
55.....	907.89	896.93	57.....	828.03	800.00
			62.....	922.30	906.45

Man finner härav, att den på grund av inträdd invaliditet avkortade pensionen i allmänhet är avsevärt större, än om den vore proportionell mot betalningstiden.

I § 10 av kungl. kungörelsen den 31 december 1917 angående anordnande av den frivilliga pensionsförsäkringen stadgas beträffande gruppförsäkring, att det antal kronor, som för en person intill utgången av ett visst kalenderår högst må hava i avgifter erlagts, utgör 100 kronor gånger det antal levnadsår, personen fyllt nämnda kalenderår, med avdrag av 1,500 kronor. Enligt § 14 av samma kungörelse ankom

mer emellertid på Konungens prövning, huruvida i särskilt fall högre avgifter må erläggas.

Oberoende av särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t kan således vid en persons inträde i försäkringen avgift erläggas till belopp av 100 kronor gånger det med 15 minskade antalet levnadsår, som personen fyller det kalenderår, då försäkringen tas. Erlägges vid inträdet dylik maximiavgift och sedan årligen den högsta tillåtna avgiften, 100 kronor, blir beloppet av ålderspensionen, oavsett förhöjning genom statsbidrag, följande enligt tariff 4 och tariff 6.

Tariff 4. Gruppförsäkring.

Inträdesålder år	För högsta tillåtna avgifter erhålles från 60 år nedanstående pensionsbelopp	
	för man Kr.	för kvinna Kr.
20	1,107	901
25	1,037	852
30	952	792
35	867	723
40	757	656
45	649	575
50	552	511
55	478	437

Tariff 6. Gruppförsäkring.

Inträdesålder år	För högsta tillåtna avgifter erhålles från 67 år nedanstående pensionsbelopp	
	för man Kr.	för kvinna Kr.
20	1,673	1,222
25	1,591	1,169
30	1,471	1,099
35	1,335	1,014
40	1,203	948
45	1,068	869
50	941	773
55	831	698
60	705	656
65	611	561

Ovannämnda föreskrift rörande maximiavgiften vid gruppförsäkring kan av den försäkrade i stället utnyttjas på det sätt, att han under hela försäkringstiden erlägger högsta möjliga *lika* årliga avgift. Storleken av dylik avgift ävensom däremot svarande ålderspensionsbelopp, statsbidrag oberäknat, framgå av följande tabeller.

Tariff 4. Gruppförsäkring.

Inträdesålder år	Årlig avgift Kr.	Pensionsbelopp från 60 år	
		för man Kr.	för kvinna Kr.
20	110	1,010.90	832.70
25	125	880.00	738.75
30	146	776.72	665.76
35	176	689.92	603.68
40	220	609.40	545.60
45	293	542.05	495.17
50	440	484.00	453.20
55	880	431.20	413.60

Tariff 6. Gruppförsäkring.

Inträdesålder år	Årlig avgift Kr.	Pensionsbelopp från 67 år	
		för man Kr.	för kvinna Kr.
20	108	1,526.04	1,129.68
25	121	1,347.94	1,022.45
30	137	1,190.53	930.23
35	159	1,065.30	857.01
40	188	953.16	789.60
45	231	859.32	734.58
50	300	783.00	687.00
55	425	714.00	646.00
60	728	647.92	611.52
65	2 550	586.50	561.00

Av vad ovan anförts torde framgå, att den ifrågasatta pensioneringen skulle på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt kunna ske genom anlitande av den frivilliga pensionsförsäkringen.

På av motionären anförda skäl synes det önskvärt, att en utredning göres i motionens syfte. Härvid bör jämväl undersökas, i vilken omfattning bidrag till pensioneringen kan påräknas från den anställde själv och hans arbetsgivare, samt huruvida och i vilken mån bidrag från det allmännas sida kan för vissa fall finnas erfordrigt och påkallat.

Vid denna utredning bör det även bliva möjligt att verkställa en närmare beräkning av kostnaden för pensioneringen, vilken nu i saknad av uppgifter om ålder och anställningstid för befattningshavarna icke kunnat utföras.

De till styrelsens biträde förordnade sakkunniga hava förklarat sig instämma i vad styrelsen anför.

Stockholm den 5 april 1918.

Underdånigst.

Adolf af Jochnick.

O. F. Enbom.

Carl Broberg.

Karl Dickman.

Föredragande.

Hugo Elliot.

Erik Stridsberg.

Axel Telander.

Bilaga 2.

Till Första kammarens andra tillfälliga utskott.

Centralförbundet för socialt arbete, som anmodats avgiva yttrande över en av herr G. H. von Koch väckt motion om utredning beträffande statens medverkan till pensionering av den kvalificerade arbetskraften vid enskilda sociala anstalter, får i anledning härav anföra följande.

Förbundet, som under sin sedan flera år bedrivna verksamhet för utbildande av personer, som vilja ägna sig åt socialt arbete, förvärvat en omfattande erfarenhet rörande de vid enskilda sociala anstalter anställdes arbets- och levnadsförhållanden, får på det livligaste vitsorda behovet av, att staten lämnar bidrag till pensionering av kvalificerad personal vid dylika anstalter. Såsom motionären anför tillgodose många av dessa företag intressen, som närmast äro att anse som statens egna, och, om företagen ej funnes eller nödgades upphöra, finge det allmänna självt fylla behovet av liknande arbete. För sitt uppoftande och samhällsgagnande arbete, som ofta burits av ideella motiv, hava dessa personer i flertalet fall åtnjutit en lön, som varit synnerligen knapp och ej medgivit dem möjlighet att själva sörja för sin ålderdom. Deras arbetsgivare, de sociala institutionerna själva, hava heller i regel icke kunnat vidtaga åtgärder för beredandet av pension åt sin personal, då flertalet av dessa institutioner arbeta under vanskliga ekonomiska förhållanden.

Att stat och kommun ännu ej i större utsträckning än som skett trätt emellan med bidrag till pensionering av personer, som äro verksamma på det sociala arbetsfältet, torde i viss mån kunna förklaras därav, att hithörande arbetsuppgifter först under en senare tid framträtt och kunnat tillvinna sig erkännande såsom ett oumbärligt led i det moderna samhällsarbetet. För sin tillkomst hava ifrågavarande institutioner i regel haft att tacka ideella motiv och de personer, som därvid ägnat sin verksamhet, hava framför allt gjort detta av verkligt intresse för uppgiften. I den

mån arbetsuppgifterna ökats och verksamheten tillvuxit i omfattning hava emellertid måst inställa sig svårigheter att utöver den knappa lönen bereda de anställda en tryggad ålderdom. Det torde heller icke kunna uppställas den fordran, att institutioner, som för upprätthållande av sin verksamhet varit i huvudsak hänvisade till bidrag från enskilt håll, skola av egna medel kunna tillförsäkra sin personal en lika tryggad inkomst, som anses böra tillkomma personer i allmän tjänst. Därest nu dessa institutioner på grund av uppgiftens art, verksamhetens omfattning och de former, under vilka densamma bedrives, kunna sägas fylla ett allmänt behov och tjäna ett samhällsgagnande ändamål, synes med fog kunna göras gällande, att det allmänna och främst staten borde kunna lämna åtminstone något bidrag till de anställdas pensionering. Såsom motionären framhållit bör givetvis därvid såsom en grundprincip gälla, att såväl de sociala anstalterna som de anställda själva bidraga till pensioneringen och att statens bidrag i viss utsträckning bestämmes efter de förstnämndes bidrag. I övrigt synes frågan om efter vilka grunder och i vilken utsträckning pensioneringen bör anordnas, kunna överlämnas åt den utredning, hvarom motionären framställt förslag.

I detta sammanhang tillåter sig förbundet erinra om, att i flera främmande länder frågan om pensionering genom statens medverkan av i enskild tjänst anställda redan vunnit sin lösning. Såsom ett exempel må anföras, att i Danmark finnes en år 1912 inrättad, av staten understödd »Pensions- og Understøttelseskasse for Børnesagens Arbejdere». Bidrag till kassans pensionsfond lämnas, utom av staten, av varje anstalts styrelse samt av medlemmarna, som för ändamålet årligen inbetala 5 % av sin lön, däri inräknad värdet av fri bostad och andra naturaförmåner. Efter vad som inhämtats av centralförbundet, uppgår statens bidrag till en summa, som hittills något överstigit det sammanlagda beloppet av medlemmarnas avgifter. Pensionskassan trädde i verksamhet år 1911 och räknar nu omkring 150 medlemmar, vilkas avgifter uppgå till sammanlagt c:a 8,000: — kronor. För de medlemmar, som vid tidig ålder inträda i kassan och tillhöra den en längre tid — 30 å 35 år —, anses pensionsförmånerna bliva goda, och uppgå de då till ungefär två tredjedelar av lönen. För dem, som vid inträdet uppnått en högre ålder, blir däremot pensionen mycket ringa, varför också staten hittills lämnat särskilt tillskott till dessa medlemmars pensionering med belopp, som för var och en växlat mellan 200 och 1,100 kronor årligen.

På grund av vad sålunda anförts, får centralförbundet livligt tillstyrka det i förevarande motion framställda yrkandet.

Stockholm den 15 februari 1918.

Styrelsen för
Centralförbundet för Socialt Arbete.

ERIK, B. RINMAN.
v. ordförande.

Erik Sjöstrand.